

že v izhodišču in tako je napisal Terseglav kot človek sredi življenjske borbe svežo sodobno knjigo, ki je dobro prestala preskušnjo s Turkovo zumetničeno in mrtvo konstrukcijo, kakor tudi z bistveno zgrešeno polemiko. »Vsega prednjega bi ne bili zapisali, če bi« se Turk ne bil oglasil v imenu znanosti, ki »ima namen služiti resnici«. Bilo »je to v tem slučaju vsekakor potrebno«, da ne bi kdo potvarjal resnice in krivično napadal knjige, ki nam je po resnici in živi občutenosti odprla razgled na duhovna stremljenja v 16. stoletju.

Mimogrede naj še omenim, da Terseglavova knjiga izzveni v močan klic po notranji obnovi, čeprav tega avtor ni nameraval, ampak pisal svobodno in neposredno. Brez poudarjanja avtoritete in brez zavijanja oči je tako nudil marsikje uteho notranjemu nemiru s tem, da je ob človeški zmoti in slabosti kazal pot k nadčasovni živi resnici, je rešil mnogo težko pri bravcih, ki so žejni resnice in Boga. Cerkev je živa v vseh stoletjih, zlasti je mogočno razvila svojo božansko preporodilno silo v XVI. veku. Ista pot je odprta tudi v našem času. To je nevsiljiva in neiskana tendenca knjige, ki bi jo moral teolog pozdraviti, ne pa prezreti ali celó odkloniti. Če Turk ni znal doumeti kulturnega pomena Terseglavovega spisa, naj bi mu vsaj priznal to drugo veljavo!

Maks Miklavčič

Dr. Vaso Glušac: Dr. Jovan Skerlić. Književna studija. Drugo izdanje. Geca Kon, Beograd 1932, str. 88 (cirilica).

Ta književna studija senatorja Dr. V. Glušca je prvič izšla l. 1924., ob desetletnici Skerličeve smrti in ima zato nekako prigodno panegiričen značaj. Drugo izdanje je neizpremenjeno in je zato tak patos še v toliko bolj neupravičen, v kolikor bi se po 18 letih Skerličeve smrti dalo z vse večjo kritičnostjo poseči v samo osnovo njegovega kritičnega gledanja ter ga postaviti nasproti sedanjim metodam. Skerlić je bil, kot vemo, velik racionalist in materijalističen socialist, zastopnik psihološko-realistične kritične šole, ki je umetnostno delo tolmačil zlasti iz življenja pisatelja in ustroja miljeja, iz sodobne idejno-politične orientacije in včasih tudi iz sentimenta, ni pa imel izčiščenega estetsko-formalnega kriterija za delo samo. In to ga često postavlja v na-

sprotje z novejšo kritiko, ki ga popravlja (cf. Živojinović: St. M. Ljubiša i Skerlić, Misao 1929, sv. 217—218). Skerličeve sodbe so potrebne sodobne revizije kot je vsaka predhodna doba podvržena kritiki nastopne. Za tako v osnovi temeljito delo pa je treba filozofsko-estetske kritične obdelave, ki je pa v tej »književni studiji« ni. Ostane le na zunanji, deskriptivni površini in ima zato samo značaj in ceno skromne informativne studije o življenju in delu Jovana Skerlića. Je prigoden spis s karakteristiko del, a brez prave kritične ocenitve njih vrednot.

Tine Debeljak

Branimir Ćosić: Deset pisaca — deset razgovora. Crteži A. G. Balaža. — Geca Kon, Beograd, 1931. Str. 163 (cirilica).

Mladi srbski pisatelj romanov in novel ter »Pravdin« kritik Branimir Ćosić je izdal deset intervjujev, ki jih je imel z novejšimi pisatelji od l. 1926 dalje ter jih objavljaj v »Reči i slici« in drugod. So to »obiski«, pisani pod francoskim vplivom kega Lefèvre, s skromno nalogo, da čitateljski publiki približajo pisatelja kot človeka v vsakdanjem življenju, obenem pa da posredujejo izmenjavo misli ob nekaterih problemih, ki vise v zraku. Tako je Ćosić brez kega namenjena klasificiranja rekonstruiral razgovore z Borisom Stankovićem, Veljkom Petrovićem, Sibom Miličićem, Dušanom Nikolajevićem, Milošem Crnjanskim, Grigorijem Božovićem, Gustavom Krklecem, Milanom Rakićem in Stanislavom Vinaverjem. Obenem pa tudi poroča, kako ni uspel z obiski pri Bogdanu Popoviću, Jovanu Dučiću, Ivu Andriću, Luju Vojnoviću in Milici Janković. To je bil torej kader književnikov, ki bi bili za to razdobje najbolj karakteristični. Vendar pa razgovori niso bog ve kaj značilni: povečini govore o načinu ustvarjanja, o reagiranju na kritike, o početkih lit. dela, o novih načrtih, o rasnosti v srbski literaturi, jugoslovanskem edinstvu itd. Ne mislim referirati o vsebini knjige, ki je sestavljena iz vprašanj in odgovorov, čeprav bi bilo zanimivo vedeti kaj o Nikolajevićem idealu rase, o Božovićevi veri v tradicijo, nacionalizem in premoč literature, v katero se hoste morali preliti hrvatska in slovenska, ako nečeta ostati provincionalni književnosti« (105); o Crnjanskega potrebi po religioznem romantizmu, o Rakićevem naporu za nove stilske vrednote,